

ชื่อหลักสูตร Digital Literacy: ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence)

โดย นายธนู แก้วสา

ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรปฏิบัติการ

หน่วยงาน สำนักงานพัฒนาที่ดินเพชรบุรี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายและเห็นความสำคัญ การสร้างความตระหนักรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ต
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้การสร้างความปลอดภัยในการใช้อินเทอร์เน็ต รู้เท่าทันและมีความมั่นคงปลอดภัยเพื่อยกระดับวิถีชีวิตด้วยดิจิทัล

สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

ในปัจจุบันโลกดิจิทัลมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในสังคมไทยและสังคมโลก ชีวิตประจำวันของผู้คนล้วนเกี่ยวข้องกับโลกดิจิทัล เช่น การใช้ระบบสื่อสารข้อมูล คอมพิวเตอร์การทำธุรกรรม การทำธุรกิจต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการใช้สื่อดิจิทัลต้องมีการตระหนักถึงข้อดี ข้อเสีย รู้เท่าทัน และ ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป ซึ่งมีรายละเอียดต่างๆ ดังนี้

๑. **โลกดิจิทัล** คือ พื้นที่ในการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พื้นที่ในการซื้อ-ขายสินค้า โดยใช้เฉพาะสมาชิกที่เป็นผู้คนหรือพลเมืองดิจิทัลเท่านั้น

๒. **อัตลักษณ์ในโลกดิจิทัล** ประกอบด้วย

อัตลักษณ์ดิจิทัลที่เป็นข้อมูลเดียวกับโลกความจริง ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล รูปภาพประจำตัว วันเดือน ปีเกิด เลขประจำตัวประชาชน หมายเลขบัตรเครดิตหรือหมายเลขบัญชีธนาคาร

อัตลักษณ์ที่เกิดจากกิจกรรมบนโลกดิจิทัล ได้แก่ บัญชีและรหัสผ่าน สถานที่ที่เช็คอิน การค้นหา ข้อมูลการกดถูกใจ เพื่อนหรือบุคคลหรือองค์กร

๓. **การรู้เท่าทันดิจิทัล ในด้านการใช้งานสื่อสารสนเทศ**

๑. **รูปแบบของแหล่งข้อมูลดิจิทัล**

- แหล่งที่เผยแพร่ข้อมูล ต้องมีการสร้างหรือผลิตข้อมูลโดยเจ้าของแหล่งข้อมูล และมีการ สร้างหรือผลิตข้อมูลโดยชุมชนผู้ใช้งาน

- แบ่งตามสิทธิการเข้าถึงข้อมูล มีแหล่งข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้โดยเสรี และมีแหล่งข้อมูลที่มีจำกัด การเข้าถึง

- แบ่งตามประเภทของข้อมูล ได้แก่ แหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษาเรียนรู้ แหล่งข้อมูลเพื่อความบันเทิง แหล่งข้อมูลด้านสุขภาพ แหล่งข้อมูลด้านธุรกรรมและการเงิน และแหล่งข้อมูลด้านเศรษฐศาสตร์และ ธุรกิจ

๒. **ลักษณะของข้อมูลที่มีคุณภาพ**

- ทันสมัย เป็นปัจจุบัน ลิงก์เว็บยังสามารถเปิดได้ มีแผนภูมิหรือกราฟ ประกอบ
- ตอบโจทย์ โดยมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการ
- เที่ยงตรง แม่นยำ ข้อมูลถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้
- ผู้เขียนเชื่อถือได้ มีความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ คุณวุฒิที่เหมาะสมกับเนื้อหา

๔. การสร้างอัตลักษณ์ดิจิทัลที่ดี

- ตระหนักอยู่เสมอว่าทุกอย่างที่ได้แชร์หรือเผยแพร่ในโลกดิจิทัลจะคงอยู่ตลอดไป
- คิดก่อนโพสต์หรือแชร์สิ่งต่างๆ
- อย่าให้ผู้อื่นรู้ข้อมูลของเรามากเกินไป
- ปกป้องรหัสผ่านและมีการเปลี่ยนรหัสผ่านบ่อยๆ

๕. การจัดการความเป็นส่วนตัว เป็นความสามารถในการจัดการกับความเป็นส่วนตัวของตนเองและ ของผู้อื่น การใช้ข้อมูลออนไลน์ร่วมกัน การแบ่งปันผ่านสื่อดิจิทัล ซึ่งรวมถึงการบริหารจัดการ รู้จักป้องกันข้อมูลส่วนบุคคลของตนเอง เช่น การแชร์ข้อมูลต่าง ๆ ด้วยเครื่องมือดิจิทัล การขโมยข้อมูลอัตลักษณ์ เป็นต้น โดยต้องมีความสามารถในการฝึกฝนใช้เครื่องมือ หรือวิธีการในการป้องกันข้อมูลตนเองได้เป็นอย่างดี รวมไปถึงการปิดกั้นการสืบค้นข้อมูลต่างๆ ในเว็บไซต์ เพื่อรักษาความเป็นส่วนตัวความเป็นส่วนตัวในโลกออนไลน์ คือสิทธิการปกป้องข้อมูลความเป็นส่วนตัวในโลกออนไลน์ของผู้ใช้งานที่บุคคลหรือการบริหารจัดการข้อมูลส่วนตัว รวมถึงการใช้ดุลยพินิจปกป้อง ข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลที่เป็นความลับของผู้อื่น

๖. การจัดการความปลอดภัยในโลกดิจิทัล การจัดการความปลอดภัยบนระบบเครือข่าย เป็นความสามารถในการสำรวจ ตรวจสอบ การป้องกัน และ การรักษาความปลอดภัยของข้อมูลในระบบเครือข่าย ป้องกันข้อมูลด้วยการสร้างระบบความปลอดภัยที่เข้มแข็ง และป้องกันการโจรกรรมข้อมูลหรือการถูกโจมตีออนไลน์ได้ มีทักษะในการรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกออนไลน์การรักษาความปลอดภัยของตนเองในโลกไซเบอร์คือการปกป้องอุปกรณ์ดิจิทัลข้อมูลที่จัดเก็บและข้อมูลส่วนตัวไม่ให้เสียหาย สูญหาย หรือถูกโจรกรรมจากผู้ไม่หวังดีในโลกไซเบอร์

๗. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิและความเป็นส่วนตัวในโลกดิจิทัล คือ กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยมีการระบุ ให้องค์กรหรือหน่วยงานเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของประชาชนไม่ว่าจะเป็นบริษัทเอกชน หรือหน่วยงานภาครัฐ ต้องไม่นำข้อมูลส่วนตัวของประชาชนไปใช้โดยไม่ยินยอม รวมไปถึงคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความอ่อนไหว เช่น เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ความเชื่อ ศาสนา ฯลฯ โดยมีโทษทางอาญาจำคุกไม่เกิน ๑ ปี และ/หรือ ปรับสูงสุด ๑ ล้านบาท โทษทางแพ่ง จ่ายสินไหมไม่เกิน ๒ เท่าของสินไหมที่แท้จริง และโทษทางปกครอง ปรับไม่เกิน ๕ ล้านบาท

- พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ปี ๒๕๕๐ และ ๒๕๖๐
หากมีการแก้ไข ดัดแปลง หรือทำให้ข้อมูลผู้อื่นเสียหาย (มาตรา ๙ - ๑๐) จำคุกไม่เกิน ๕ ปี ปรับไม่เกิน ๑ แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
การส่งข้อมูลหรืออีเมลก่อนผู้อื่นหรือส่งอีเมลสแปม (มาตรา ๑๑) โทษจำคุกไม่เกิน ๒ ปี ปรับไม่เกิน ๔ หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ๓
- นำข้อมูลที่ผิด พ.ร.บ. เข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ (มาตรา ๑๔) จำคุกไม่เกิน ๓ ปี ปรับไม่เกิน ๖ แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๘. ร่องรอยทางดิจิทัล เป็นความสามารถในการเข้าใจธรรมชาติของการใช้ชีวิตในโลกดิจิทัลว่าจะ หลงเหลือร่องรอยข้อมูลทิ้งไว้เสมอ ร่องรอยทางดิจิทัล อาจส่งผลกระทบในชีวิตจริง ที่เกิดจากร่องรอยทางดิจิทัลเข้าใจผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้น เพื่อนำมาใช้ในการจัดการกับชีวิตในโลกดิจิทัลด้วยความรับผิดชอบ ข้อมูลร่องรอยทางดิจิทัล เช่น การลงทะเบียน อีเมล การโพสต์ข้อความหรือรูปภาพ ไฟล์งานต่าง ๆ เมื่อถูกส่งเข้าโลกอินเทอร์เน็ตแล้ว จะทิ้งร่องรอยข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้งานไว้ ให้ผู้อื่นสามารถติดตามได้ และจะเป็นข้อมูลที่ระบุตัวบุคคลได้อย่างง่ายดาย

ดังนั้น ความฉลาดดิจิทัลในระดับพลเมืองดิจิทัลเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับนักเรียน และบุคคลทั่วไปในการสื่อสารในโลกออนไลน์เป็นอย่างยิ่ง ทั้งเอกลักษณ์พลเมืองดิจิทัล การบริหารจัดการเวลาบนโลกดิจิทัล การจัดการการกลั่นแกล้งบนโซเชียล การจัดการความปลอดภัยบนระบบเครือข่าย การจัดการความเป็นส่วนตัว การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ร่องรอยทางดิจิทัล ความเห็นอกเห็นใจและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นทางดิจิทัล บุคคลที่มีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตในการบริหารจัดการ ควบคุม กำกับตน รู้ผิดรู้ถูก และรู้เท่าทันเป็นบรรทัดฐานในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม เรียนรู้ที่จะใช้เทคโนโลยีอย่างชาญฉลาด และปลอดภัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการฝึกอบรม

๑. ต่อบุคคล ช่วยป้องกันการถูกหลอกลวง ข่าวดราม่า หรือกลโกงรูปแบบใหม่บนอินเทอร์เน็ต ป้องกันไม่ให้ข้อมูลลับหรือความเป็นส่วนตัวรั่วไหลไปยังผู้ไม่หวังดี และรู้จักวิธีจัดการและป้องกันการกลั่นแกล้งกันบนโลกออนไลน์ (Cyberbullying)
๒. ต่อบุคคล ปลอดภัยจากภัยคุกคาม พนักงานรู้เท่าทันกลลวงทางอินเทอร์เน็ต เช่น อีเมลหลอกลวง และรักษาความลับของบริษัท ป้องกันข้อมูลสำคัญของลูกค้าและองค์กรไม่ให้รั่วไหล
๓. ต่อบุคคล เข้าถึงบริการรัฐและสิทธิ ใช้ประโยชน์จากระบบออนไลน์ของรัฐได้อย่างมั่นใจและเท่าเทียม และเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ ขยายช่องทางทำมาหากินและเรียนรู้สิ่งใหม่ผ่านอินเทอร์เน็ต

การนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

๑. ทำงานเสร็จเร็วขึ้น : พนักงานใช้เครื่องมือและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยลดเวลาทำงานซ้ำซ้อน
๒. ลดข้อผิดพลาด : การจัดการข้อมูลด้วยระบบดิจิทัลมีความแม่นยำและตรวจสอบได้ง่าย
๓. ตัดสินใจได้ดีขึ้น : นำข้อมูลบนระบบมาวิเคราะห์เพื่อวางแผนธุรกิจได้อย่างรวดเร็ว
๔. สื่อสารไร้รอยต่อ : ติดต่อประสานงานผ่านโปรแกรมแชทและประชุมออนไลน์ได้อย่างคล่องตัว
๕. แร้งงานได้ทันที : ใช้พื้นที่เก็บบนคลาวด์เพื่อร่วมมือกันแก้ไขเอกสารพร้อมกันได้
๖. ทำงานจากที่ไหนก็ได้ : รองรับระบบการทำงานแบบยืดหยุ่นหรือระยะไกลโดยงานไม่สะดุด

แหล่งที่มา

หลักสูตร : Digital Literacy: ความฉลาดทางดิจิทัล (Digital Intelligence)

วิทยากร/ผู้ให้ความรู้ : อาจารย์สุนันท์ จิรพัฒน์พร หัวหน้ากลุ่มงานวิชาการคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

หน่วยงานที่จัดอบรม : สถาบันพัฒนาบุคลากรภาครัฐด้านดิจิทัล (TDGA)

รูปแบบหลักสูตร : การฝึกอบรม TDGA e-Learning

ช่วงเวลาการฝึกอบรม : ๓ สิงหาคม ๒๕๖๙